EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 15. 7. 2024
COM(2024) 291 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní a uplatňovaní článkov 4 a 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1794 zo 6. októbra 2015, ktorou sa menia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES, 2009/38/ES a 2002/14/ES a smernice Rady 98/59/ES a 2001/23/ES, pokiaľ ide o námorníkov

1. Úvod

Táto správa sa týka vykonávania a uplatňovania dvoch konkrétnych ustanovení smernice (EÚ) 2015/1794[1] (ďalej len „smernica“), ktorými sa námorníci[2] zahŕňajú do rozsahu pôsobnosti smernice 98/59/ES[3] o hromadnom prepúšťaní (ďalej len „smernica o hromadnom prepúšťaní“) a smernice 2001/23/ES[4] o prevodoch podnikov, závodov alebo častí podnikov alebo závodov (ďalej len „smernica o prevode podnikov“).

Smernicou sa zahŕňajú námorníci, ktorí boli predtým vylúčení, do rozsahu pôsobnosti piatich pracovnoprávnych smerníc[5]. Podľa článku 7 smernice má Komisia po porade s členskými štátmi a so sociálnymi partnermi na úrovni EÚ predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu konkrétne o vykonávaní a uplatňovaní článku 4 (zmeny smernice o hromadnom prepúšťaní) a článku 5 (zmeny smernice o prevode podnikov).

Správa je založená predovšetkým na informáciách, ktoré poskytli členské štáty a odvetvoví sociálni partneri na úrovni EÚ[6] v dotazníku o vykonávaní a praktickom uplatňovaní smernice. V záujme úplnosti predstavy o situácii sú tieto informácie v prípade potreby doplnené informáciami z odborných analýz o súlade vnútroštátnych ustanovení so smernicou a vlastnými vyšetrovaniami Komisie.

1.1 Súvislosti a kontext

V priebehu rokov prijala EÚ značný počet smerníc v oblasti pracovného práva. Ich cieľom je predovšetkým zabezpečiť, aby vytvorenie a dobudovanie jednotného trhu neviedlo k zníženiu pracovných noriem alebo narušeniu hospodárskej súťaže, a zlepšiť životné a pracovné podmienky v EÚ. Tieto smernice sú vo všeobecnosti uplatniteľné na všetky odvetvia činnosti a všetky kategórie pracovníkov, členské štáty však z rozsahu pôsobnosti niekoľkých z nich vylúčili alebo mohli vylúčiť rôzne typy námorníkov[7]. Námorníci boli osobitne vylúčení z piatich uvedených smerníc. Preto im

---

1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1794 zo 6. októbra 2015, ktorou sa menia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES, 2009/38/ES a 2002/14/ES a smernice Rady 98/59/ES a 2001/23/ES, pokiaľ ide o námorníkov (Ú. v. EÚ L 263, 8.10.2015, s. 1).

2 V tejto správe sa pojem „námorníci“ používa v súvislosti s predchádzajúcim vylúčením z rozsahu pôsobnosti smerníc, t. j. vylúčením „členov posádky námorných plavidiel“ z rozsahu pôsobnosti smernice o hromadnom prepúšťaní a „námorných plavidiel“ z rozsahu pôsobnosti smernice o prevode podnikov. Uvedený pojem sa vzťahuje na personál na palube plavidiel obchodného námorníctva aj rybárstva. Ak je potrebné rozlíšenie medzi týmito dvoma odvetviami, uvedie sa osobitný odkaz na príslušné odvetvie.

3 Smernica Rady 98/59/ES z 20. júla 1998 o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa hromadného prepúšťania (Ú. v. ES L 225, 12.8.1998, s. 16).

4 Smernica Rady 2001/23/ES z 12. marca 2001 o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa zachovania práv zamestnancov pri prevodoch podnikov, závodov alebo častí podnikov alebo závodov (Ú. v. ES L 82, 22.3.2001, s. 16).

5 Okrem smernice o hromadnom prepúšťaní a smernice o prevode podnikov:
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES z 22. októbra 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (Ú. v. EÚ L 283, 28.10.2008, s. 36 – 42),
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/38/ES zo 6. mája 2009 o zriaďovaní európskej zamestnaneckej rady alebo postupu v podnikoch s významom na úrovni Spoločenstva a v skupinách podnikov s významom na úrovni Spoločenstva na účely informovania zamestnancov a porady s nimi (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 122, 16.5.2009, s. 28),
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/14/ES z 11. marca 2002, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre informovanie a porady so zamestnancami v Európskom spoločenstve (Ú. v. ES L 80, 23.3.2002, s. 29).

6 Dotazník pre manažment zaslaný Združeniu vlastníkov lodí Európskeho spoločenstva (ďalej len „ECSA“) a Združeniu národných organizácií rybárskych podnikov (ďalej len „Europêche“); dotazník pre pracovníkov zaslaný Európskej federácii pracovníkov v doprave (ďalej len „ETF“).

7 Rybári podielnici zo smernice o platobnej neschopnosti, posádka obchodných lodí zo smernice o európskych zamestnaneckých radách, posádky plavidiel, ktoré sa plavia po otvorenom mori zo smernice o informáciách a

nebola poskytovaná rovnaká ochrana ako pracovníkom na pevnine, pokiaľ ide o platobnú neschopnosť, hromadné prepúšťanie a prevody podnikov, a nemali rovnaké práva na zriaďovanie európskych zamestnaneckých rád alebo na informácie od zamestnávateľa a poradu s ním.

Smernica (EÚ) 2015/1794 bola prijatá 6. októbra 2015. Jej cieľom je zlepšiť úroveň ochrany námorníkov a zosúladiť ich sociálne práva a pracovné podmienky, čím sa zvýši atraktívnosť tohto povolania a zabezpečia rovnaké podmienky v odvetví. Ukončuje sa ňou predchádzajúce uvedené vylúčenie námorníkov. Cieľom tejto smernice je aj: i) zabezpečiť, aby finančná a administratívna záťaž spoločností prevádzkujúcich lode zostala úmerná zlepšeniu práv pracovníkov; ii) zabezpečiť dosiahnutie cieľa týkajúceho sa zvýšenia zamestnanosti námorníkov v EÚ a iii) znížiť riziko rušenia registrácií lodí v EÚ (ak sa plavidlá presúvajú z vnútroštátneho registra do registra iného štátu, aby sa predišlo nákladom a obmedzeniam). Zohľadňuje sa v nej osobitná povaha námorníckeho povolania a stanovujú zmeny v charakteristikách odvetvia, ako je častý predaj plavidiel a predaj spoločností prevádzkujúcich len jedno plavidlo.

2. Vykonávanie článkov 4 a 5

Členské štáty museli transponovať túto smernicu do 10. októbra 2017[8] a všetky členské štáty oznámili transpozičné opatrenia, a to aj v súvislosti s článkami 4 a 5[9].

2.1. Obsah a cieľ článku 4

Článkom 4 smernice sa mení smernica o hromadnom prepúšťaní. Cieľom uvedenej smernice je chrániť pracovníkov v prípade hromadného prepúšťania prostredníctvom postupov informovania, porady a oznamovania, ktoré musí zamestnávateľ dodržiavať. Zamestnávateľ, ktorý zvažuje hromadné prepúšťanie, musí informovať zástupcov pracovníkov a poradiť sa s nimi. Cieľom je preskúmať spôsoby, ako sa vyhnúť hromadnému prepúšťaniu alebo znížiť počet postihnutých pracovníkov a znížiť vplyv vykonávaním sprievodných sociálnych opatrení. K týmto opatreniam môže patriť pomoc pre presun alebo rekvalifikáciu prepustených pracovníkov. Zároveň sa v nej stanovuje, že plánované hromadné prepúšťanie sa musí oznámiť príslušnému verejnému orgánu, a že prepúšťanie nemôže nadobudnúť účinnosť skôr ako 30 dní po takomto oznámení.

Článkom 4 bodom 1 smernice sa vypúšťa článok 1 ods. 2 písm. c) smernice o hromadnom prepúšťaní. V tomto ustanovení sa uvádzalo, že smernica o hromadnom prepúšťaní sa nevzťahuje na posádky námorných plavidiel, hoci článok 5 smernice o hromadnom prepúšťaní umožňuje členským štátom uplatňovať alebo prijímať pravidlá, ktoré sú pre zamestnancov priaznivejšie. Členské štáty sa pred transpozíciou smernice teda mohli rozhodnúť vyňať posádky námorných plavidiel z rozsahu pôsobnosti právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o hromadnom prepúšťaní.

Okrem toho sa článkom 4 bodom 2 tejto smernice vkladá do článku 3 ods. 1 smernice o hromadnom prepúšťaní nový pododsek týkajúci sa postupu oznamovania v tomto znení:

> *V prípade, že sa plánované hromadné prepúšťanie týka členov posádky námorného plavidla, zamestnávateľ informuje príslušný orgán štátu, pod ktorého vlajkou loď pláva.*

Postup oznamovania podľa článkov 3 a 4 smernice o hromadnom prepúšťaní vo všeobecnosti umožňuje príslušnému orgánu hľadať riešenia problémov, ktoré môže plánované prepúšťanie

---

poradách, posádky námorných plavidiel zo smernice o hromadnom prepúšťaní a námorné plavidlá zo smernice o prevode podnikov.

8 Článok 8 ods. 1.

9 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/NIM/?uri=CELEX:32015L1794.

spôsobiť, napríklad zmiernením sociálno-ekonomických účinkov hromadného prepúšťania v určitej oblasti alebo odvetví. Vložením článku 4 bodu 2 smernice sa zohľadňuje osobitná povaha povolania námorníka, a to stanovením, že by sa mal informovať príslušný orgán vlajkového štátu. Komisia sa podľa svojho návrhu domnievala, že toto ustanovenie bolo potrebné na objasnenie z dôvodu možnej koexistencie pracovných zmlúv podľa rôznych vnútroštátnych právnych predpisov[10].

2.2. Odpovede členských štátov na vykonávanie článku 4

2.2.1. Článok 4 bod 1: ukončenie vylúčenia

Celkovo v 11 členských štátoch predtým došlo k vylúčeniu posádky námorných plavidiel z príslušných vnútroštátnych právnych predpisov o hromadnom prepúšťaní (BE, DK, DE, IE, EL, EE, CY, LV, LU, MT, SK[11]). Všetky tieto členské štáty zmenili svoje vnútroštátne právne predpisy s cieľom ukončiť vylúčenie a zahrnúť posádky námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti systému upravujúceho hromadné prepúšťanie, ako sa to vyžaduje v článku 4 bode 1 tejto smernice.

Posádky námorných plavidiel nikdy nevylúčilo 16 členských štátov (BG, CZ, ES, FR, HR, IT, LT, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, FI, SE), a preto nepotrebovali zmeniť svoje vnútroštátne právne predpisy, aby sa takéto posádky dostali do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.

2.2.2. Článok 4 bod 2: informovanie príslušného orgánu vlajkového štátu

Článok 4 bod 2 smernice o informovaní orgánu vlajkového štátu, pod ktorého vlajkou sa plavidlo plaví, o budúcom prepúšťaní bol konkrétne transponovaný 13 členskými štátmi (BE, DE, IE, EE, EL, IT, CY, LU, HU, MT, PL, RO, SK). V troch z nich bola transpozícia doslovná (CY, HU, SK) s tým, že ak sa plánované hromadné prepúšťanie týka posádok námorných plavidiel, musí sa to oznámiť príslušnému orgánu vlajkového štátu, pod ktorého vlajkou sa plavidlo plaví.

V ostatných 10 členských štátoch je určené, ktorému príslušnému orgánu sa má oznámenie vykonať, a to rôznymi spôsobmi, ktoré sú opísané ďalej.

- Štyri členské štáty ustanovujú oznamovanie orgánu vlajkového štátu, ale obmedzujú ho na plavidlá, ktoré sa plavia pod vlajkou: i) iného štátu (EE), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore; ii) iného členského štátu EÚ (DE) alebo iii) ich vlastného členského štátu (BE, PL).
- Grécko a Malta ukladajú zamestnávateľom povinnosť oznámiť príslušnému orgánu svojho členského štátu každé plánované hromadné prepúšťanie posádky námorných plavidiel.
- Dva členské štáty (LU, RO) ustanovili dodatočné oznámenia, ak sa hromadné prepúšťanie týka posádky námorných plavidiel. V Luxembursku musí zamestnávateľ okrem vlastného príslušného vnútroštátneho orgánu informovať aj orgány vlajkového štátu. V Rumunsku sa oznámenie musí predložiť aj príslušnému orgánu vlajkového štátu plavidla, ak sa hromadné prepúšťanie týka členov posádky námorného plavidla.
- Írsko rozlišuje medzi oznámením ministrovi práce a sociálnej ochrany, ak sa plavidlo plaví pod írskou vlajkou, alebo príslušnému orgánu iného štátu, ak sa plavidlo plaví pod vlajkou tohto iného štátu.

[10] COM(2013) 798 final z 18.11.2013, s. 10 (Podrobné vysvetlenie ustanovení o článku 4).

[11] Skratky členských štátov v tejto správe: BE (Belgicko), BG (Bulharsko), CZ (Česká republika), DK (Dánsko), DE (Nemecko), EE (Estónsko), IE (Írsko), EL (Grécko), ES (Španielsko), FR (Francúzsko), HR (Chorvátsko), IT (Taliansko), CY (Cyprus), LV (Lotyšsko), LT (Litva), LU (Luxembursko), HU (Maďarsko), MT (Malta), NL (Holandsko), AT (Rakúsko), PL (Poľsko), PT (Portugalsko), RO (Rumunsko), SI (Slovinsko), SK (Slovensko), FI (Fínsko), SE (Švédsko).

– Podobne v Taliansku musí zamestnávateľ informovať príslušný taliansky orgán, ak sa plánované hromadné prepúšťanie týka členov posádky talianskej štátnej príslušnosti alebo ktorých pracovný pomer sa upravuje talianskymi právnymi predpismi, a príslušný orgán cudzieho štátu, ak sa príslušní členovia posádky nachádzajú na plavidle plaviacom sa pod inou vlajkou, ako je vlajka Talianska.

Zvyšných 14 členských štátov (BG, CZ, DK, ES, FR, HR, LT, LV, NL, AT, PT, SI, FI, SE) neupravilo svoje vnútroštátne právne predpisy v tomto bode, a preto nie je špecifikovaný príslušný orgán, ktorý má prijímať oznámenia, pokiaľ sa budúce hromadné prepúšťanie týka posádok námorných plavidiel. Komisia usudzuje, že existujúce vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa zamestnávateľovi ukladá povinnosť informovať príslušný verejný orgán o plánovanom hromadnom prepúšťaní, sa uplatňujú aj vtedy, keď sa toto prepúšťanie týka posádok námorných plavidiel. V dôsledku toho sa v týchto členských štátoch transponuje článok 4 bod 2 tejto smernice ustanovením, že zamestnávateľ musí oznámiť plánované hromadné prepúšťanie členov posádky námorných plavidiel tomu istému verejnému orgánu, ktorému musí byť oznámené hromadné prepúšťanie všetkých ostatných pracovníkov.

2.3. Pripomienky sociálnych partnerov k vykonávaniu článku 4

Pokiaľ ide o zamestnávateľov v odvetví námorníctva, Združenie vlastníkov lodí Európskeho spoločenstva (ECSA) sa domnieva, že všetky členské štáty transponovali článok 4 smernice uspokojivým spôsobom. Združenie Europêche, ktoré zastupuje zamestnávateľov v odvetví rybárstva, príspevok neposkytlo. Pokiaľ ide o sociálnych partnerov zastupujúcich pracovníkov, Európska federácia pracovníkov v doprave (ETF) nebola schopná poskytnúť podstatné informácie o transpozícii v členských štátoch pre nedostatok informácií zo svojich pobočiek. ETF však kritizovala transpozíciu v Spojenom kráľovstve[12], ktoré bolo v tom čase členským štátom[13].

2.4. Obsah a cieľ článku 5

Článkom 5 smernice sa mení smernica o prevode podnikov. V uvedenej smernici sa stanovujú práva zamestnancov pri prevode vlastníctva spoločnosti, v ktorej pracujú, ako aj povinnosti predávajúceho („prevádzateľ“) a kupujúceho („nadobúdateľ“). Stanovuje sa v nej, že prevod spoločnosti nie je dôvodom na prepustenie a že zamestnanci si zachovávajú svoje práva a povinnosti vyplývajúce z existujúcej pracovnej zmluvy alebo vzťahu. V záujme dosiahnutia dohody musia navyše prevádzateľ a nadobúdateľ informovať zástupcov zamestnancov a poradiť sa s nimi v dostatočnom predstihu pred vykonaním zmeny v podniku a pred prijatím opatrení týkajúcich sa zamestnancov.

Predtým sa v článku 1 ods. 3 smernice o prevode podnikov stanovovalo, že uvedená smernica sa neuplatňuje na námorné plavidlá, hoci článok 8 smernice o prevode podnikov výslovne umožňuje členským štátom uplatňovať alebo prijímať pravidlá, ktoré sú pre zamestnancov priaznivejšie. Členské štáty sa teda pred transpozíciou smernice mohli rozhodnúť vyňať námorné plavidlá z rozsahu pôsobnosti právnych predpisov, ktorými sa táto smernica transponuje.

Podľa článku 5 smernice sa článok 1 ods. 3 smernice o prevode podnikov nahrádza takto:

---

[12] Podľa ktorej musí zamestnávateľ zaslať oznámenie „príslušnému orgánu štátu, v ktorom je plavidlo registrované (namiesto oznámenia ministrovi zahraničia)“.

[13] ETF sa odvolala na prípad spoločnosti P&O Ferries. Spoločnosť bola založená v Spojenom kráľovstve a oznámila cyperským orgánom hromadné prepúšťanie týkajúce sa posádky na svojich osobných lodiach plaviacich sa pod cyperskou vlajkou. Podľa názoru ETF z toho vyplynulo, že oznámenie príslušnému verejnému orgánu štátu, pod ktorého vlajkou sa plavidlo plaví, by malo doplňať povinnosť nahlásiť prepúšťanie príslušnému verejnému orgánu členského štátu, z ktorého námorníci pôsobia, a nie túto povinnosť nahrádzať.

Táto smernica sa vzťahuje na prevod námorného plavidla, ktorý je súčasťou prevodu podniku, závodu alebo časti podniku alebo závodu v zmysle odsekov 1 a 2, za predpokladu, že prevádzateľ sa nachádza alebo že prevádzaný podnik, závod alebo časť podniku alebo závodu zostane v oblasti územnej pôsobnosti zmluvy.

Táto smernica sa neuplatňuje, ak predmet prevodu pozostáva výhradne z jedného alebo viacerých námorných plavidiel.

2.5. Odpovede členských štátov na vykonávanie článku 5

2.5.1. Článok 5, ktorým sa nahrádza článok 1 ods. 3 prvý pododsek smernice o prevode podnikov: ukončenie vylúčenia

Námorné plavidlá vyňalo z rozsahu pôsobnosti svojich vnútroštátnych pravidiel o prevode podnikov pred nadobudnutím účinnosti článku 5 smernice spolu 11 členských štátov (BE, DK, EE, IE, EL, CY, LU, MT, NL, RO, FI). Všetky zmenili svoje vnútroštátne právne predpisy s cieľom zahrnúť námorné plavidlá do rozsahu pôsobnosti svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

V 16 členských štátoch sa však na námorné plavidlá už uplatnili vnútroštátne právne predpisy o prevode podnikov (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, IT, LV, LT, HU, AT, PL, PT, SI, SK, SE). Nemuseli preto meniť svoje právne predpisy, aby ich zahrnuli do rozsahu pôsobnosti svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

2.5.2. Článok 5, ktorým sa nahrádza článok 1 ods. 3 prvý pododsek smernice o prevode podnikov: územná pôsobnosť

V článku 5 sa takisto umožňuje, aby členské štáty obmedzili územný rozsah uplatňovania pravidiel na prevody námorných plavidiel, ak sa kupujúci nachádza v EÚ alebo ak prevedený podnik zostáva v územnej pôsobnosti zmlúv.

Toto ustanovenie bolo transponované spolu v 13 členských štátoch, v deviatich z nich doslovne (BE, DK, IE, EL, EE, IT, LV, NL, RO). Z ostatných štyroch členských štátov sa vo Fínsku stanovuje, že práva a povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávnych vzťahov a zamestnanecké výhody prechádzajú na nového vlastníka podniku, pokiaľ predávajúci alebo kupujúci nemá sídlo mimo EÚ alebo Európskeho hospodárskeho priestoru. V Luxembursku a na Malte je územná pôsobnosť obmedzená ustanovením o tom, že kupujúci sa musí nachádzať v tomto členskom štáte, alebo že podnik musí zostať v tomto členskom štáte. Cyprus obmedzuje rozsah pôsobnosti na cyperské námorné plavidlá.

Zvyšných 14 členských štátov územnú pôsobnosť neobmedzilo.

2.5.3. Článok 5, ktorým sa nahrádza článok 1 ods. 3 druhý pododsek smernice o prevode podnikov: vylúčenie prevodov týkajúcich sa iba plavidiel

Druhou vetou článku 5 sa vylučujú prevody, ktoré sa týkajú iba jedného alebo viacerých námorných plavidiel.

Toto ustanovenie bolo transponované spolu v 13 členských štátoch, čím sa vylúčili prevody týkajúce sa iba plavidiel (BE, DK, IE, EL, EE, IT, CY, LV, LU, MT, NL, PT, RO). V 14 členských štátoch (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, LT, HU, AT, PL, SI, SK, SE, FI) však dané ustanovenie transponované nebolo, a preto podľa právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o prevode podnikov, nie sú vylúčené prevody týkajúce sa iba plavidiel.

2.6. Pripomienky sociálnych partnerov k vykonávaniu článku 5

Pokiaľ ide o zamestnávateľov v odvetví námorníctva, ECSA sa domnieva, že všetky členské štáty transponovali článok 5 smernice uspokojivým spôsobom. Združenie Europêche, ktoré zastupuje zamestnávateľov v odvetví rybárstva, príspevok neposkytlo. Pokiaľ ide o sociálnych partnerov zastupujúcich pracovníkov, ETF neposkytla podstatné informácie o transpozícii v členských štátoch pre nedostatok informácií zo svojich pobočiek.

3. Uplatňovanie článkov 4 a 5

Od členských štátov a sociálnych partnerov sa okrem informácií o ich vykonávacích opatreniach požadovalo, aby poskytli aj informácie o uplatňovaní vnútroštátnych pravidiel, ktorými sa transponujú články 4 a 5.

3.1. Odpovede členských štátov

3.1.1. Oznámenia o plánovanom hromadnom prepúšťaní

Len päť členských štátov uviedlo, že ich príslušné orgány boli informované o plánovanom hromadnom prepúšťaní členov posádky námorných plavidiel (FR, CY, LV, NL, FI). Ostatné členské štáty o takýchto prípadoch nemali informácie (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, IT, LT, LU, HU, MT, AT, PL, PT, RO, SI, SK), nevedeli rozlíšiť jednotlivé profesie zamestnancov, ktorých plánované prepúšťanie bolo oznámené (HR), prípadne neposkytli žiadne informácie (SE).

Vo Francúzsku bol príslušný vnútroštátny orgán v rokoch 2015 – 2020 informovaný šesťkrát.

Cyprus uviedol, že vie o jednom oznámení týkajúcom sa spoločnosti P&O Ferries so sídlom v Spojenom kráľovstve. Spoločnosť prepustila približne 800 námorníkov vrátane námorníkov štyroch osobných lodí, ktoré sa plavia pod cyperskou vlajkou.

Lotyšsko nahlásilo jedno oznámenie v roku 2022, ktoré sa týkalo 125 zamestnancov.

Holandsko odpovedalo, že v roku 2020 bolo zaregistrované jedno oznámenie týkajúce sa zamestnávateľa so sídlom v Holandsku, ktoré sa týkalo 63 námorníkov. V roku 2021 sa druhé oznámenie týkalo námorných plavidiel, ktoré sa plavia pod holandskou vlajkou, hoci zamestnávateľ nemal sídlo v Holandsku, a dotklo sa 28 námorníkov.

Fínsko vie o oznámeniach týkajúcich sa členov posádky námorných plavidiel, nemalo však prístup k presným číslam ani iným informáciám. Fínsko navyše vysvetlilo, že vnútroštátne ustanovenia o hromadnom prepúšťaní sa uplatňujú už vtedy, keď zamestnávateľ plánuje prepustenie jedného pracovníka.

Žiadny členský štát neoznámil prípad, v ktorom by jeho príslušný vnútroštátny orgán prijal oznámenia o plánovanom hromadnom prepúšťaní členov posádky námorného plavidla, ktoré sa plaví pod vlajkou iného členského štátu.

3.1.2. Prevody podnikov zahŕňajúce námorné plavidlá

O prevodoch námorných plavidiel, ktoré boli súčasťou prevodu podľa tejto smernice, boli informované iba dva členské štáty (BE, FI). Belgicko uviedlo, že sociálni partneri vedeli o jednom prípade, keď bolo niekoľko plavidiel jednej spoločnosti prevedených na inú spoločnosť a Fínsko neposkytlo žiadne ďalšie informácie. Dva členské štáty neposkytli informácie o tejto veci (FR, SE), Taliansko oznámilo, že k takémuto prevodu nedošlo, a zvyšné členské štáty neboli informované o žiadnych takýchto prípadoch.

3.1.3. Súdne konanie

Členské štáty neoznámili žiadne súdne konanie na svojich vnútroštátnych súdoch týkajúce sa vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa transponujú články 4 a 5 smernice.

3.1.4. Vplyv smernice

Ohlasovacia povinnosť Komisie podľa článku 7 smernice bola zavedená najmä s cieľom posúdiť vplyv novej smernice v súvislosti s dvoma otázkami: i) rušenie registrácií plavidiel a ich presúvanie do registrov iných štátov a ii) úroveň zamestnanosti námorníkov EÚ. Presnú predstavu o „rušení registrácií plavidiel“ môžu poskytnúť zmeny vo flotile plaviacej sa pod vlajkou členského štátu. Zložitejšie je posúdiť úroveň zamestnanosti v konkrétnom odvetví, určité predbežné závery o tejto otázke je však možné vyvodiť z trendov počtu osôb pracujúcich ako námorníci.

3.1.4.1. Vplyv na počet plavidiel, ktoré sa plavia pod vlajkou členského štátu

Celkovo z odpovedí členských štátov nevyplýva, že by vykonávanie článkov 4 a 5 smernice malo negatívny vplyv na počet plavidiel, ktoré sa plavia pod vlajkou členského štátu. To naznačuje, že nadobudnutie účinnosti týchto dvoch článkov a ich transpozícia členskými štátmi neviedli k rušeniu registrácií plavidiel v EÚ.

Z členských štátov, ktoré zmenili svoje vnútroštátne právne predpisy s cieľom zahrnúť členov posádky námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti svojich právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o kolektívnom prepúšťaní, iba päť zaznamenalo pokles počtu námorných plavidiel, ktoré sa plavia pod ich vlajkou (BE, EE, EL, IT, PL). Okrem týchto piatich členských štátov zaznamenalo pokles po zahrnutí námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti svojich právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o prevode podnikov, aj Holandsko.

Niektoré členské štáty poskytli podrobnejšie informácie o poklese. Belgicko uviedlo, že počet obchodných plavidiel registrovaných v Belgicku sa v rokoch 2016 – 2022 znížil len nepatrne z 238 na 237 za viac ako päť rokov, zvýšila sa však hrubá priestornosť zo 7 750 000 GT na 9 780 000 GT. Počet rybárskych plavidiel v Belgicku klesol, v oznámení však nebolo uvedené o koľko. V Taliansku sa počet plavidiel obchodného námorníctva nad 100 GT v rokoch 2017 – 2020 znížil o 8 % (z 1 448 na 1 334). Poľsko uviedlo, že v rokoch 2015 až 2021 sa počet plavidiel znížil zo 151 na 134 a hrubá priestornosť sa znížila z približne 80 000 na 69 000 GT. V Holandsku sa počet plavidiel v rokoch 2014 – 2021 znížil z 1 233 na 1 212. Podľa predpokladov týchto členských štátov však uvedený trend nesúvisí s nadobudnutím účinnosti smernice, ale je zapríčinený: i) lacnejšou registráciou plavidiel pod inými vlajkami (PL); ii) lepšími podmienkami pri plavbe pod vlajkou iného štátu (EE); iii) rušením registrácií plavidiel v EÚ (NL) a iv) skutočnosťou, že mnohé z ochranných opatrení ustanovených v smernici sa na členov posádky námorných plavidiel vzťahovali už pred touto smernicou (IT).

Írsko a Portugalsko naopak zaznamenali nárast počtu námorných plavidiel, ktoré sa plavia pod ich vlajkami. Neposkytli podrobné údaje a Írsko neuviedlo žiadne možné dôvody zvýšenia. Podľa stanoviska Portugalska toto zvýšenie nie je spôsobené nadobudnutím účinnosti uvedenej smernice: Portugalsko predpokladá, že toto zvýšenie súvisí so zjednodušením právneho režimu Medzinárodného lodného registra Madeiry v roku 2015 spolu s existujúcimi daňovými úľavami.

Sedem členských štátov, ktoré zahrnuli posádky námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti svojich právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o hromadnom prepúšťaní, nenahlásilo žiadnu zmenu (DE, CY, MT, LV, LU, HU) ani žiadnu významnú zmenu (HR) v počte plavidiel, ktoré sa plavia pod ich vlajkami. Tieto členské štáty spolu s Litvou neuviedli žiadnu zmenu v súvislosti so zahrnutím námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o prevode podnikov.

Tri členské štáty uviedli, že nemajú žiadne údaje týkajúce sa rozšírenia pravidiel o hromadnom prepúšťaní na posádky námorných plavidiel (BG, DK, LT). Štyri členské štáty takisto uviedli, že nemajú žiadne údaje týkajúce sa rozšírenia právnych predpisov o prevode podnikov na námorné plavidlá (BG, DK, RO, SK). Žiadny vplyv nenahlásilo sedem členských štátov, ktoré predtým nevylúčili námorníkov z vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o kolektívnom prepúšťaní (ES, FR, NL, RO, SI, SE) a päť členských štátov, ktoré predtým nevylúčili námorné plavidlá z vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o prevode podnikov (ES, FR, SI, SE).

Fínsko uviedlo, že nedošlo k žiadnym významným zmenám, keďže vnútroštátne právne predpisy o hromadnom prepúšťaní sa na námorníkov vzťahovali už predtým a námorníci už mali čiastočné práva v súvislosti s prevodom podnikov. Dva členské štáty uviedli, že nie sú vlajkovými štátmi pre plavidlá, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článkov 4 a 5 uvedenej smernice (CZ, AT). Slovensko uviedlo, že nie je vlajkovým štátom pre plavidlá, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 4 uvedenej smernice.

3.1.4.2. Vplyv na počet námorníkov

Celkovo z odpovedí členských štátov zároveň vyplýva, že vykonávanie článkov 4 a 5 uvedenej smernice nenarušalo počet námorníkov. To naznačuje, že nadobudnutie účinnosti článkov 4 a 5 uvedenej smernice a súvisiacich vnútroštátnych ustanovení nemalo vplyv na úroveň zamestnanosti námorníkov na plavidlách registrovaných v členských štátoch.

Pokles počtu námorníkov zaznamenali iba dva členské štáty (EE, EL). Grécko oznámilo pokles počtu námorníkov zamestnaných na plavidlách, ktoré sa plavia pod gréckou vlajkou od transpozície smernice v roku 2018, ale neposkytlo žiadne konkrétne údaje. Estónsko oznámilo pokles počtu členov posádky obchodného námorníctva a mierny pokles počtu rybárov, no takisto neposkytlo konkrétne údaje. Pokles nespájala s nadobudnutím účinnosti uvedenej smernice ani jedna z týchto krajín. Estónsko vysvetlilo, že pracovným predpokladom je, že existujú aj iné dôvody, ako je napríklad pandémia COVID-19 a zníženie počtu uskutočnených plavieb.

V Belgicku z údajov o sociálnom zabezpečení vyplynul mierny pokles zamestnanosti v odvetví obchodného námorníctva[14], zatiaľ čo počet rybárov zostal stabilný. V súvislosti so zahrnutím námorníkov do rozsahu pôsobnosti vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o hromadnom prepúšťaní, Lotyšsko oznámilo zníženie počtu námorníkov s kvalifikáciou na obchodnú flotilu a zvýšenie počtu námorníkov s kvalifikáciou na členstvo v posádke rybárskeho plavidla. Tento vývoj nemohla spojiť s nadobudnutím účinnosti uvedenej smernice ani jedna z týchto

[14] Na druhej strane z údajov zo spoločného výboru pre odvetvie obchodného námorníctva vyplynul silný nárast zamestnanosti, čo je však vysvetlené nedávnym začlenením odvetvia bagrovania pod vodou a na mori do odvetvia obchodného námorníctva.

krajín. Lotyšsko predpokladalo, že hlavnými dôvodmi bola konkurencia s ázijskými námorníkmi, príležitosti premiestniť sa na breh a v prípade rybárov zmeny v kvalifikačných požiadavkách na kapitánov lodí.

Nárast počtu námorníkov zaznamenali dva členské štáty (IE, PT). Neposkytli žiadne podrobné údaje, ale ani jeden z nich toto zvýšenie nespája s nadobudnutím účinnosti uvedenej smernice. V prípade Írska je zvýšenie výsledkom nárastu počtu obchodných lodí. Portugalsko predpokladá, že podobne ako pri zvýšení počtu plavidiel aj zvýšenie počtu námorníkov súvisí so zjednodušením v právnom režime Medzinárodného lodného registra Madeiry v roku 2015.

Tri členské štáty (HR, IT, FI) nezaznamenali významnú zmenu v počte námorníkov. V Taliansku zostal počet námorníkov v rokoch 2017 – 2020 v podstate nezmenený (– 1,4 % z 26 105 na 25 744): zníženie počtu nákladných plavidiel bolo čiastočne kompenzované osobnými plavidlami s vyššou náročnosťou na personál a mnohé ochranné opatrenia stanovené v smernici sa na členov posádky námorných plavidiel už uplatňovali. Počet námorníkov vo Fínsku sa od roku 2017 do roku 2019 výrazne nezmenil; zníženie počtu námorníkov v roku 2020 sa považovalo za spojené s pandémiou COVID-19.

Štyri členské štáty nenahlásili žiadnu zmenu počtu námorníkov (CZ, HU, MT, PL). Litva nenahlásila žiadnu zmenu v súvislosti so zahrnutím námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o prevode podnikov. Česká republika vysvetlila, že keďže pod českou vlajkou nie sú registrované žiadne komerčné námorné plavidlá, nezmenený počet námorníkov sa týka námorníkov s námorníckou knižkou vydanou Námorným úradom ČR, ktorí sú zamestnaní na námorných lodiach plaviacich sa pod rôznymi vlajkami EÚ a mimo EÚ. Nemecko uviedlo, že nadobudnutie účinnosti článku 4 smernice nemalo žiadny vplyv na počet námorníkov.

Šesť členských štátov nemohlo poskytnúť údaje o vplyve smernice na počet námorníkov v súvislosti s rozšírením pravidiel hromadného prepúšťania na posádky námorných plavidiel (BG, DK, CY, LT, LU, RO). Tieto členské štáty spolu s Lotyšskom a Slovenskom uviedli, že nemajú údaje o počte námorníkov v súvislosti s rozšírením právnych predpisov o prevode podnikov. V súvislosti s tou istou témou Holandsko vysvetlilo, že hoci malo k dispozícii údaje o zamestnancoch plavidiel, ktoré sa plavia pod holandskou vlajkou, za rok 2021 (4 600 holandských zamestnancov, 16 000 zahraničných zamestnancov), nemalo žiadne spoľahlivé predchádzajúce údaje na porovnanie.

Päť členských štátov (ES, FR, NL, SI, SE) predtým nevylúčilo námorníkov z vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o hromadnom prepúšťaní, a preto tieto štáty neoznámili žiadny vplyv na počet námorníkov. Podobne štyri členské štáty (ES, FR, SI, SE), ktoré predtým nevylúčili námorníkov zo svojich vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica o prevode podnikov, neuviedli žiadny vplyv. Rakúsko uviedlo, že nie je vlajkovým štátom pre plavidlá, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článkov 4 a 5 uvedenej smernice, a Slovensko nahlásilo, že nie je vlajkovým štátom pre plavidlá, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 4 uvedenej smernice.

3.2. Pripomienky sociálnych partnerov

Pokiaľ ide o zamestnávateľov v odvetví námorníctva, ECSA usúdilo, že členské štáty uspokojivo uplatňovali a presadzovali články 4 a 5 uvedenej smernice. Podľa ECSA bol počet plavidiel, ktoré sa plavia pod vlajkou členského štátu, aj počet námorníkov stabilný. Združenie Europêche, ktoré zastupuje zamestnávateľov v odvetví rybárstva, príspevok neposkytlo.

Pokiaľ ide o sociálnych partnerov zastupujúcich pracovníkov, ETF nemohla poskytnúť podstatné informácie o uplatňovaní článku 5 uvedenej smernice týkajúceho sa prevodov podnikov pre nedostatok informácií zo svojich pobočiek. Pokiaľ ide o uplatňovanie článku 4 uvedenej smernice týkajúceho sa hromadného prepúšťania, ETF uviedla, že jej neboli doručené informácie zo všetkých pobočiek a že tie pobočky, ktoré odpovedali, nezaznamenali zmenu v počte plavidiel, ktoré sa plavia pod vlajkou členských štátov, ani v počte námorníkov.

4. Závery

Všetky členské štáty oznámili transpozičné opatrenia v súvislosti so zmenami smernice o hromadnom prepúšťaní, ktorou sa zahŕňa posádka námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti smernice, a ktorými sa zahŕňajú námorné plavidlá do rozsahu pôsobnosti smernice o prevode podnikov. Nie všetky členské štáty prijali nové právne predpisy alebo zmenili existujúce akty, keďže sa to nevyžadovalo v tých členských štátoch, ktoré už v minulosti nevyňali námorné plavidlá (posádky) z rozsahu pôsobnosti svojich vnútroštátnych pravidiel. Zlepšili sa tým práva námorníkov, ktorým predtým chýbala ochrana poskytovaná týmito smernicami.

Väčšina členských štátov transponovala článok 4 bod 2 uvedenej smernice, ktorým sa zamestnávateľom ukladá povinnosť oznámiť plánované hromadné prepúšťanie príslušnému orgánu vlajkového štátu plavidla ako oznámenie svojmu vlastnému príslušnému orgánu. V dôsledku tohto ustanovenia bude orgán rovnaký ako ten, ktorému sa musí oznámiť hromadné prepúšťanie všetkých ostatných pracovníkov. Len niekoľko členských štátov toto ustanovenie transponovalo ako povinnosť informovať vlajkový štát.

Skúsenosti s praktickým uplatňovaním zmien smernice o hromadnom prepúšťaní a smernice o prevode podnikov sú veľmi obmedzené. Len päť členských štátov nahlásilo jedno až šesť oznámení o hromadnom prepúšťaní, ktoré sa týkali členov posádky námorného plavidla, a dva členské štáty nahlásili jeden alebo dva prevody námorných plavidiel. Súdne konanie neoznámil žiadny členský štát.

Obavy, že tieto zmeny by narušili námorný sektor tým, že by spôsobili rušenie registrácií plavidiel v EÚ a stratu pracovných miest, sa ukázali ako neopodstatnené. V súvislosti so zahrnutím členov posádky námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti smernice o hromadnom prepúšťaní a námorných plavidiel do rozsahu pôsobnosti smernice o prevode podnikov väčšina členských štátov a odvetvových sociálnych partnerov zastupujúcich manažment a pracovníkov nenahlásila žiadnu zmenu v počte plavidiel, ktoré sa plavia pod vlajkou členského štátu, ani v počte námorníkov. Ak členské štáty zaznamenali zníženie alebo zvýšenie počtu takýchto plavidiel alebo počtu námorníkov, uviedli, že tento vývoj nesúvisí so zahrnutím námorných plavidiel (členov posádky) do rozsahu pôsobnosti týchto dvoch smerníc.